Đẩy mạnh tái sử dụng phế, phụ phẩm nông nghiệp

Thái Bình là tỉnh sản xuất nông nghiệp lớn, đa dạng, do đó phế, phụ phẩm nông nghiệp nhiều và dồi dào. Tuy nhiên, lượng phế, phụ phẩm được ứng dụng công nghệ chế biến để tái phục vụ sản xuất và đời sống chưa nhiều.

Nông dân xã Bình Định (Kiến Xương) tận dụng rơm sau thu hoạch để sản xuất nấm.

Theo đánh giá của Cục Trồng trọt và nhiều nghiên cứu, cứ 1 tấn thóc được sản xuất ra thì lượng phế, phụ phẩm từ lúa cũng tương ứng là 1 tấn, với ngô là 1,2 tấn thân ngô, sản xuất 1ha lạc, đậu tương phát thải 11 tấn thân cây. Thái Bình có tổng diện tích đất trồng trọt trên 90.000ha, mỗi năm cấy khoảng 150.000ha lúa, sản lượng thóc thu được khoảng 1 triệu tấn tương đương 1 tấn rơm, rạ, trấu sinh ra.

Riêng ngành chăn nuôi, với quy mô tổng đàn khoảng gần 700.000 con lợn, 14 triệu con gia cầm, gần 6.000 con trâu, bò, lượng chất thải từ chăn nuôi hàng nghìn tấn/năm. Nguồn này được người dân tận dụng làm chất đốt, phân bón hữu cơ... Ngoài ra, còn một lượng lớn phế, phụ phẩm nông nghiệp tạo ra từ quá trình trồng các loại cây màu, cây lương thực khác, từ hoạt động nuôi trồng thủy sản. Trước đây, phần lớn phế, phụ phẩm trồng trọt được nông dân dùng làm thức ăn cho gia súc, chất đốt trong sinh hoạt hàng ngày... Tuy nhiên, những năm gần đây, người dân thường đốt rơm rạ, cày vùi lấp rơm rạ ngay trên đồng ruộng gây ô nhiễm môi trường.

Thời gian qua, Trung tâm Khuyến nông đã tích cực chuyển giao tiến bộ kỹ thuật để biến phụ phẩm nông nghiệp thành nguồn tài nguyên tái tạo bằng việc triển khai các mô hình như: trồng khoai tây bằng phương pháp làm đất tối thiểu (tận dụng rơm rạ sau thu hoạch), sản xuất nấm (sử dụng rơm), ủ chua rơm rạ làm thức ăn cho trâu, bò, giới thiệu, trình diễn máy thu gom rơm rạ... tuy nhiên, lượng phế, phụ phẩm nông nghiệp được xử lý, tái sử dụng còn hạn chế. Ông Nguyễn Thanh Phong, Phó Giám đốc Trung tâm Khuyến nông cho biết: Việc tận dụng nguồn phế, phụ phẩm trong sản xuất trồng trọt, chăn nuôi góp phần trong giảm thải khí nhà kính, bảo vệ môi trường sáng - xanh - sạch - đẹp tại khu vực nông thôn, góp phần đạt tiêu chí môi trường trong xây dựng nông thôn mới tại các địa phương. Tuy nhiên, việc xử lý phế, phụ phẩm còn nhiều bất cập do nhiều nguyên nhân, trong đó công nghệ xử lý, quy trình vận hành chưa được thực hiện đúng, thiếu các mô hình ứng dụng công nghệ cao, quy mô chưa phù hợp với đặc thù nông nghiệp, nông thôn, thiếu tổ chức liên kết, hợp tác để áp dụng đồng bộ các giải pháp từ thu gom, quản lý, xử lý và tiêu thụ sản phẩm sau xử lý.

Vừa qua, Trung tâm Khuyến nông phối hợp với Viện Môi trường nông nghiệp tổ chức hội thảo tập huấn kỹ thuật sản xuất than sinh học từ phế, phụ phẩm trồng trọt nhằm gia tăng giá trị sản phẩm, hạn chế tối đa lượng chất thải ra môi trường. Tiến sĩ Bùi Thị Phương Loan, Viện Môi trường nông nghiệp cho biết: Than sinh học được ví như "vàng đen", là loại than được sản xuất từ các nguồn sinh khối cây trồng hay rác thải hữu cơ thông qua quá trình nhiệt phân yếm khí mà cấu trúc tự nhiên của nó được duy trì và carbon vẫn còn trong than với hàm lượng cao. Than sinh học có thể tồn tại nhiều năm trong đất với cấu trúc tơi xốp nhờ đó giúp đất tăng sức trữ ẩm, giữ dinh dưỡng, cải thiện độ chua, cung cấp chất dinh dưỡng dễ tiêu. Tận dụng nguồn rơm rạ, trấu dồi dào sau thu hoạch, chế biến làm than sinh học không chỉ giảm chi phí sản xuất mà còn góp phần không nhỏ trong việc giảm phát thải khí nhà kính bằng việc tiết kiệm phân bón.

Để sử dụng hiệu quả nguồn tài nguyên hữu cơ, nhiều mô hình nông nghiệp tuần hoàn với quy trình sản xuất khép kín, phế, phụ phẩm được tái sử dụng trở thành nguyên liệu đầu vào của quy trình sản xuất khác đang được quan tâm mở rộng. Nông dân - chủ thể của quá trình sản xuất cần được tuyên truyền, tập huấn nhiều hơn nữa để hiểu tác dụng của phế, phụ phẩm nông nghiệp từ đó áp dụng khoa học công nghệ chế biến thành sản phẩm có ích, mang lại hiệu quả kinh tế.

NGÂN HUYỀN

QUỲNH HOÀNG

Hướng đích xã nông thôn mới kiểu mẫu

Sau khi được công nhận đạt chuẩn nông thôn mới (NTM) nâng cao năm 2021, xã Quỳnh Hoàng (Quỳnh Phụ) tiếp tục nâng cao chất lượng các tiêu chí làm bước đệm để xây dựng NTM kiểu mẫu. Với quyết tâm cao của cấp ủy, chính quyền và sự đồng thuận của nhân dân, làng quê nơi đây đã khoác lên mình diện mạo mới.

Năm 2020, thôn Đào Xá và thôn Cần Phán được sáp nhập thành thôn Đào Xá Cần Phán. Người dân hai thôn chưa có tuyến đường đi lại chung, chính quyền xã Quỳnh Hoàng đã vận động nhân dân hiến đất nông nghiệp để mở đường kết nối hai thôn, địa phương hỗ trợ nhân dân về vật liệu xây dựng. Hiện nay, con đường bê tông thẳng tắp dài hơn 300m nối liền hai thôn Đào Xá và Cần Phán (cũ) đã giúp người dân đi lại thuận tiện. Bà con tiếp tục ủng hộ chương trình "thắp sáng đường quê" trên tuyến đường dài gần 1km với 21 bóng đèn, tổng trị giá hơn 40 triệu đồng.

Ông Nguyễn Viết Nhàn, Trưởng thôn Đào Xá Cần Phán chia sẻ: Trong xây dựng NTM, bà con lương giáo trong thôn luôn đoàn kết, tích cực vận động người thân xây dựng NTM. Tiêu biểu như hộ ông Nguyễn Quang Địch hiến trên 40m² đất thổ cư, tháo dỡ tường bao, chặt bỏ cây ăn trái; ông Nguyễn Văn Thu hiến hơn 30m² đất thổ cư phục vụ mở rộng đường giao thông liên thôn. Những tuyến đường bê tông thẳng tắp được thắp sáng mỗi khi đêm xuống giúp nhân dân đi lại thuận tiện, cảnh quan làng quê "thay da, đổi thịt" khiến bà con thấy tự hào khi gia đình mình đã góp phần xây dựng quê hương giàu đẹp.

Gia đình ông Phạm Hồng Thân, thôn Đào Xá Cần Phán là một trong những hộ tiêu biểu ủng hộ chương trình xây dựng NTM. Ông Thân đã vận động con cháu đóng góp gần 1 tỷ đồng để chung sức cùng nhân dân xây dựng NTM nâng cao. Ông cho biết: Từ xây dựng NTM đã giúp người dân Quỳnh Hoàng thay đổi tư duy, tích cực phát triển kinh tế, ủng hộ các phong trào, hoạt động của địa phương. Khi xã về đích NTM nâng cao, bà con rất phấn khởi vì cấp ủy, chính quyền và nhân dân đồng lòng xây dựng quê hương ngày càng phát triển.

Không chỉ ở thôn Đào Xá Cần Phán, phong trào thi đua "Chung sức xây dựng NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu" giai đoạn 2021 - 2025 đã lan tỏa tới người dân toàn xã. Ông Nguyễn Đức Hiểu, Chủ tịch UBND xã Quỳnh Hoàng cho biết: Xác định người dân là chủ thể và là người thụ hưởng thành quả xây dựng NTM, để phong trào thi đua đạt kết quả cao, Đảng ủy, UBND xã tổ chức tuyên truyền, vận động người dân tích cực tham gia xây dựng NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu với quan điểm "tích cực, kiên trì vận động", thực hiện tốt phương châm "dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra". Các chi ủy nâng cao vai trò lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ đồng thời phát huy quyền làm chủ của nhân dân, công khai, minh bạch, dân chủ trong xây dựng hạ tầng, nhất là trong công tác vận động nhân dân hiến đất làm đường.

Bên cạnh đó, xã Quỳnh Hoàng tập trung chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi, chuyển dần sang sản xuất hàng hóa, chất lượng sản phẩm nông nghiệp được nâng lên, các khâu dịch vụ nông nghiệp được quan tâm, giúp người dân có điều kiện phát triển sản xuất tốt nhất, tạo tiền đề nâng cao các tiêu chí. Năm 2022, giá trị sản xuất của xã ước đạt 498,9 tỷ đồng, tăng 7,2% so với năm 2021; thu nhập bình quân đầu người đạt 55 triệu đồng tỷ lệ hộ nghèo còn 0,98%. Toàn xã có 10.231 người tham gia bảo hiểm y tế, đạt 96,5%; 100% trẻ em trong độ tuổi đi học được đến lớp đầy đủ. Địa phương luôn quan tâm đến công tác quốc phòng, an ninh, tuyển chọn, gọi công dân nhập ngũ, nhiều năm liền hoàn thành chỉ tiêu giao quân.

Ông Nguyễn Đức Hiểu, Chủ tịch UBND xã cho biết thêm: Hành trình xây dựng NTM nâng cao của Quỳnh Hoàng đã hoàn thành cuối năm 2021 nhưng sẽ không có điểm dừng. Thời gian tới, cấp ủy, chính quyền địa phương tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia phong trào thi đua "Chung sức xây dựng NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu" giai đoạn 2021 - 2025, phấn đấu hoàn thành toàn diện các tiêu chí, sớm đưa Quỳnh Hoàng về đích NTM kiểu mẫu.

TIẾN ĐẠT

Diện mạo xã Quỳnh Hoàng khởi sắc.

Nhiều hoạt động giảm thiểu rác thải nhựa

Ô nhiễm từ rác thải nhựa đang ảnh hưởng trực tiếp đến môi trường sống. Chung tay giảm thiểu rác thải nhựa, nhiều hoạt động thiết thực đã được các cấp, ngành, địa phương và nhân dân tích cực hưởng ứng, mang lại hiệu quả.

Một trong những đơn vị thực hiện tốt phong trào "Chống rác thải nhựa" là Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh. Đặc biệt là việc xây dựng các mô hình phân loại, xử lý rác thải sinh hoạt tại hộ gia đình. Các cấp hội phụ nữ từ tỉnh đến cơ sở đã đưa nội dung hướng dẫn, phân loại, xử lý rác hữu cơ vào lớp tập huấn nghiệp vụ công tác hội. Cùng với đó, việc tuyên truyền được lồng ghép vào các buổi sinh hoạt chi hội, tổ phụ nữ, lớp tập huấn chuyên đề với nội dung hướng dẫn quy trình phân loại và xử lý rác hữu cơ tại hộ gia đình theo hướng cầm tay chỉ việc tới tận hộ gia đình. Trong tháng 11/2022, Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh đã triển khai 17 mô hình tại 17 thôn của 5 xã trên địa bàn các huyện Hưng Hà, Quỳnh Phụ, Đông Hưng, Thái Thụy và thành phố Thái Bình. Mỗi mô hình có 50 gia đình cán bộ, hội viên, phụ nữ trong chi hội, có nhiệm vụ tuyên truyền, vận động cán bộ, hội viên phụ nữ và các tầng lớp nhân dân trong thôn nâng cao ý thức trách nhiệm, giữ gìn môi trường bằng cách tự giác bỏ rác đúng nơi quy định; giảm thiểu nguồn rác thải ra môi trường, từng bước tạo cho người dân thói quen phân loại rác và dùng chế phẩm sinh học để xử lý rác thải ngay tại gia đình. Bà Nguyễn Thị Hạnh, thôn Nguyễn Huệ, xã Vũ Đông (thành phố Thái Bình) cho biết: Trung bình mỗi ngày gia đình 3 người của tôi phát sinh từ 3 - 4kg rác thải sinh hoạt. Vườn nhà rộng nên các loại rác thải tận dụng được tôi đổ ra góc vườn, sau khi hoai mục sẽ bón cho cây trồng. Rác không tái sử dụng được sẽ được đội thu gom rác thải của xã thu gom 3 lần/tuần.

Sở Giáo dục và Đào tạo phát động và chỉ đạo thực hiện các phong trào xây dựng mô hình tiên tiến, điển hình về bảo vệ môi trường (BVMT), trong đó tập trung vào các mô hình giảm thiểu, thu gom, phân loại, tái chế và xử lý chất thải rắn, hóa chất hết hạn sử dụng trong thí nghiệm, hạn chế sử dụng sản phẩm nhựa dùng một lần trong các cơ sở giáo dục; tổ chức các hoạt động ngoại khóa và phát động các phong trào BVMT như "Ngày chủ nhật xanh", "Ngày hội tái chế", "Xanh trường, xanh lớp, xanh tương lai"... Đối với các cô giáo mầm non thì hoạt động tái chế rác thải nhựa làm đồ dùng, đồ chơi cho trẻ tại trường học rất ý nghĩa và thiết thực. Đó chính là những mảng xanh đầy hoa, cây cảnh từ khuôn viên nhà trường đến các phòng học đều được các cô giáo tạo nên từ chính những phế phẩm nhựa bỏ đi. Cô giáo Nguyễn Thị Thúy Nga, Phó Hiệu trưởng Trường Mầm non Vũ Hòa (Kiến Xương) cho biết: Để tạo ra phong trào thực sự hiệu quả, xuyên suốt, ngay từ đầu năm học Ban Giám hiệu nhà trường đã phát động phong trào làm đồ dùng đồ chơi cho trẻ theo từng chủ đề. Bằng bàn tay khéo léo của các cô giáo, những sản phẩm, vật dụng bỏ đi, có hại cho môi trường xung quanh đã trở thành những đồ chơi có ích cho trẻ. Cô giáo Nguyễn Thị Phượng, nhóm lớp 5 tuổi, Trường Mầm non Vũ Hòa chia sẻ: Đối với mỗi chủ đề, giáo viên luôn chủ động phối hợp với phụ huynh thu gom những chai lọ, giấy, bìa carton, xăm, lốp xe... đã qua sử dụng để chế tạo thành đồ dùng, đồ chơi, sử dụng trong hoạt động vui chơi, giảng dạy, trưng bày góc phòng học, khuôn viên của trường, từ đó các con được trải nghiệm nhiều hơn, giúp các con hình thành kỹ năng BVMT.

Từ nhiều năm nay, nhà máy xử lý rác thải sinh hoạt ở thị trấn Quỳnh Côi (Quỳnh Phụ) thuộc Công ty Cổ phần Thương mại Thành Đạt đã làm tốt việc phân loại rác trước khi đưa vào xử lý. Riêng rác thải nhựa được phân loại, thu gom rồi đưa về khu vực chế biến thành hạt nhựa cung cấp trên thị trường. Mỗi ngày nhà máy tiếp nhận khoảng 60 tấn rác thải sinh hoạt từ 16 xã trên địa bàn huyện Quỳnh Phụ. Rác thải được phân loại, rác thải nhựa được đưa vào dây chuyền sản xuất hạt nhựa, rác hữu cơ chế biến thành phân bón. Ông Đỗ Chí Lệ, Giám đốc Công ty Cổ phần Thương mại Thành Đạt cho biết: Với mong muốn có những đóng góp cho xã hội trong việc BVMT, Công ty đã tập trung nghiên cứu, sáng chế thành công công nghệ xử lý triệt để rác không chôn lấp mang tên TTD-01. Sau 7 năm đi vào hoạt động, mô hình đã phát huy hiệu quả. Chỉ với diện tích gần 2ha, bằng diện tích lò đốt rác thải sinh hoạt quy mô một xã đã xử lý triệt để 60 tấn rác trong ngày, trong đó tái chế khoảng 1,5 tấn hạt nhựa từ rác thải.

Hy vọng, các mô hình, hoạt động chung tay giảm thiểu rác thải nhựa sẽ ngày càng phát triển trong cộng đồng, nâng cao ý thức của người dân về BVMT, hạn chế sử dụng và thải đồ dùng bằng nhựa, túi nilon ra môi trường.

MINH NGUYỆT

Trẻ hào hứng với các đồ chơi được làm từ rác thải nhựa.